

Horen, zien en verbinden

‘Horen, zien en zwijgen’ zegt men meestal. Het algemeen bekende spreekwoord.

Dat past natuurlijk ook heel goed bij het werk van een geestelijk verzorger.

Je hoort, voelt en ziet van alles de hele dag door in contact met mensen, maar mag daar niet altijd over praten. Meestal niet zelfs. Of het kan wel, maar het vergt een bepaalde aanpak waarbij geen namen worden genoemd. Het omspringen met gevoeligheden van anderen en specifieke eigenschappen herkennen hoort bij het *fingerspitzengefühl* dat een geestelijk verzorger meestal al van nature heeft. En sterker heeft ontwikkeld tijdens de opleiding en loopbaan.

Het rondlopen met geheimen en verhalen van anderen is niet altijd gemakkelijk. Het vergt incasseringsvermogen, sterke reflectievaardigheden en soms het afblazen van stoom. Het dragen van een verhaal met alle emoties en gedachten daarbij is een onderdeel. Het vinden van een juiste omgang daarmee voor diegene waarmee je praat een tweede.

Luisteren naar iemand is het geven van gerichte aandacht. En deze aandacht te richten op iemands gehele houding, persoonlijkheid en voorkomen.

Horen – Wat je hoort als je naar iemand luistert is meer dan alleen wat men zegt. Er sijpelt van alles door aan gedachten en gevoelens. Soms te horen in de intonatie, wat niet wordt gezegd, maar wel zo wordt bedoeld.

Zien – Hoe iemand eruit ziet, welke houding diegene heeft en wat de lichaamstaal is, speelt allemaal mee in de gesprekken die ik met mensen heb.

Zwijgen – Zo nu en dan spreek ik iemand over gebeurtenissen die hij of zij nooit heeft gedeeld met anderen of zeer zelden. Het kan gaan om oorlogservaringen bijvoorbeeld. Zo sprak ik met joodse mensen die beide een deel of groot deel van hun familie hebben verloren. Nu verbreken ze het zwijgen en komen er veel emoties los. Er nu wel eindelijk over praten en een poging doen om dingen te verwerken, heeft een *verbindend effect*. De familieleden huilten met elkaar. Zo kun je als geestelijk verzorger dus ook een rol vervullen in de verwerking van emoties door moeilijke ervaringen.

Sinds 2017 werk ik als geestelijk verzorger in de eerste lijn voor het Centrum voor Levensvragen in Amsterdam en Diemen. Sinds juni in het afgelopen jaar werk ik ook in Amstelveen en omstreken bij Momentaal. Het is prettig om er ook voor mensen in de thuissituatie te kunnen zijn, en daarvoor te kunnen doorverwijzen naar een geestelijke verzorger als mensen weer naar huis gaan na revalidatie en verzorging in het verpleeghuis.

Het is schrijnend om te zien hoe eenzaam mensen zich kunnen voelen. Wanneer ze ondertussen ook moeten omgaan met, soms flinke, lichamelijke en, of geestelijke beperkingen.

Sinds de toegekende subsidie vanuit het ministerie voor een uitbreiding van de werkzaamheden van geestelijk verzorgers in de eerste lijn, mogen we er ook zijn voor mensen van 55 jaar en ouder die deze existentiële problematiek hebben.

Men verwacht dat dit in de toekomst alleen nog maar meer zal worden met de komst van de ‘babyboomers’ in de ouderenzorg en het feit dat mensen steeds langer thuis moeten blijven wonen voorafgaand aan een eventuele opname in het verpleeghuis.

Ook zijn we toenemend een gesprekspartner voor huisartsen in zogenaamde PaTz-groepen, wijk- en zorgteams. En bieden we scholingen aan op het gebied van signalering van levensvragen voor verpleegkundigen bijvoorbeeld. Bij Momenteel zijn we daarmee aan het starten en wordt er actie-onderzoek verricht om gepaste scholing te kunnen gaan aanbieden. Maar in de tussentijd zullen we al beginnen om scholingen te kunnen gaan aanbieden. Zowel om te geven als ontvangen voor geestelijk verzorgers.

Zowel bij het Centrum voor Levensvragen als bij Momenteel zijn er tot nog toe in 2020 ongeveer 40 aanvragen binnen gekomen. Voor Momenteel is dat tot maart tweederde van de aanvragen die ze binnen kregen vanaf medio 2019. Er zit dus duidelijk een stijgende lijn in.

Bij het Centrum voor Levensvragen worden de eerste groepsconsulten aangevraagd. Dit houdt in dat we als geestelijk verzorgers zorgteams gaan begeleiden in het signaleren van levensvragen tijdens het verlenen van zorg. Hiervoor volg ik op het moment ook een masterclass 'coaching on the job'. Dit sluit nauw aan bij de presentatie van Desiree Bierlaagh over het onderzoek betreft "Er zijn voor de client, met al je voelsprietten" voor coaching in de zorg betreft signalering van levensvragen en de reflectie van verzorgenden over hoe ze omgaan met levensvragen.

Bijdrage Eline Arisse

Symposium Horen, Zien en Verbinden

Soesterberg, 2020

Agenda

MomenTaal

1. Kort voorstelrondje – naam; organisatie
2. Terugblik 2019
3. Wijziging aanvraagprocedure
4. Website, folders en Facebook
5. Groepsconsulten
6. Scholing & opleiding
7. Actie-onderzoek
8. Aanwezigheid overlegstructuren
9. Vervolgoverleg
10. Rondvraag

Terugblik 2019

MomenTaal

Onderwerp	2019	2020
Aantal aangesloten GV – M/Z Kennemerland	7	40
Aantal aangesloten GV – Amstelland/Meerlanden	3	totaal
Aantal aanvragen M/Z Kennemerland	55	tot nu
Aantal aanvragen A/M	4	toe
Gemiddelde tijd tussen aanvraag en match	8 uur	
Gemiddelde tijd tussen aanvraag en consult	7 dagen	
Telefonische bereikbaarheid	24/7	

Centrum voor Levensvragen Amsterdam/Diemen: 2020 tot nu toe ongeveer 40

Terugblik 2019

MomenTaal

Onderwerp	2019
Aantal cliënten - man	9
Aantal cliënten - vrouw	43
Verlengingen	9
Cliënten > 50 jaar	58
Cliënten < 50 jaar	1
Hulpvraag - palliatief	4
Hulpvraag - diverse levensvragen	55

MomenTaal

ADMINISTRATIEVE PROCES CONSULTEN GV THUIS

IN 6 STAPPEN

Groepsconsulten

MomenTaal

- ▶ Landelijke criteria; onvoldoende richtinggevend
 - ▶ 2-8 personen uit meerdere systemen
 - ▶ Rondom 1 of meerdere vergelijkbare thema's
- ▶ Verdere uitwerking met Ton Bersee en VGVZ

Scholing & opleiding

MomenTaal

- ▶ Scholing in signaleren en 1^e begeleiding door (zorg) professionals
- ▶ Verdere uitwerking met Eline Arisse

Actie-onderzoek 'Toolbox voor het signaleren van levensvragen'

MomenTaal

- Samen met regio's Amsterdam-Diemen; Almere; Gooi&Vechtstreek
- Vanuit onze regio is Erik Olsman betrokken

Deelname overlegstructuren

MomenTaal

- Inventariseren bestaande PATZ overleggen
- Interesse peilen voor betrokkenheid GV bij PATZ overleggen
- Graag bij jullie bekende (PATZ) overleggen aan mij doorgeven met contactpersoon van het overleg